

Przepisy rozporządzenia rejestrowego pokazują konstrukcyjne zależności pomiędzy AAU i EUA

Procedury techniczne (także informatyczne) umarzania (surrender) uprawnień do emisji, ich anulowania (cancellation) oraz wycofywania (retirement) pokazują – „od kuchni” – jak działa system handlu emisjami. Ta wiedza, aczkolwiek dość teoretyczna, czasem się przydaje, ze względu na odmienne reżimy prawne rządzące obrotem jednostkami AAU i EUA.

Jaki jest związek pomiędzy EUA a AAU? Które z tych jednostek są przedmiotem obrotu pomiędzy uczestnikami systemu handlu emisjami? Wsparcia w udzieleniu konkretnej odpowiedzi na te i inne pytania udzieliła rozporządzenie Komisji w sprawie standaryzowanego i zabezpieczonego systemu rejestrów.

Przywołany akt prawny to rozporządzenie Komisji (WE) nr 2216/2004 z dnia 21 grudnia 2004 r. w sprawie standaryzowanego i zabezpieczonego systemu rejestrów stosownie do dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz decyzji nr 280/2004/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 386 z 29.12.2004, str. 1) ze zmianami zawartymi w:

- 1) rozporządzeniu Komisji (WE) nr 916/2007 z dnia 31 lipca 2007 r. (Dz.U. L 200 z 1.8.2007, str. 5),
- 2) rozporządzeniu Komisji (WE) nr 994/2008 z dnia 8 października 2008 r. (Dz.U. L 271 z 11.10.2008, str. 3).

Akt ten ulegnie w najbliższym czasie kolejnym zmianom, ze względu na zmianę – przez Dyrektywę 2009/29/WE – koncepcji prowadzenia europejskich rejestrów uprawnień. Od 2013 r. transakcje w zakresie obrotu uprawnieniami do emisji będą rejestrowane w jednym rejestrze europejskim – w odróżnieniu od stanu obecnego, gdzie podstawowym systemem rejestrów są odrębne rejestry na poziomie każdego Państwa Członkowskiego.

Zmiany te nie wpłyną jednak zapewne na zagadnienia, którymi chcemy się zająć w niniejszym artykule – są bowiem od nich niezależne.

Każdy rejestr – niezależnie od tego, czy będzie prowadzony przez Państwa Członkowskie UE, czy przez Komisję Europejską musi być zdolny do prowadzenia ewidencji operacji, którymi w odniesieniu do EUA są: umarzanie, anulowanie, wycofywanie, wymiana (replacement) oraz oczywiście wydawanie (issue) oraz obrót (transfer).

Poniżej zajmiemy się niektórymi operacjami - z powyżej wymienionych.

Procedura umorzenia (surrender) uprawnień (art. 52)

Zgodnie z rozporządzeniem umorzenia uprawnień dla danej instalacji dokonuje się poprzez:

- a) przekazanie określonej ilości EUA na określony rok z rachunku posiadania operatora na rachunek posiadania Państwa Członkowskiego w danym rejestrze;
- b) wpis ilości przekazanych uprawnień do sekcji tabeli umorzonych uprawnień przeznaczonej dla danej instalacji za ten rok.

Procedura anulowania (cancellation) i wycofania (retirement) umorzonych uprawnień na okres 2008–2012 i na kolejne okresy (art. 59)

Do dnia 30 czerwca 2009 r. i do dnia 30 czerwca każdego kolejnego roku administrator rejestru anuluje uprawnienia umorzone w okresie 2008–2012 i w każdym kolejnym okresie poprzez:

a) przekształcenie na jednostki AAU uprawnień EUA wydanych na ten okres rozliczeniowy i przechowywanych na rachunku posiadania Państwa Członkowskiego, równej łącznej liczbie EUA umorzonych i wprowadzonych do tabeli umorzonych uprawnień (od dnia 1 stycznia pierwszego roku odnośnego okresu do dnia 31 maja kolejnego roku i od dnia 1 czerwca poprzedniego roku do dnia 31 maja każdego kolejnego roku), poprzez usunięcie elementu EUA z unikalnego kodu identyfikacyjnego każdej takiej jednostki AAU; oraz

b) przeniesienie jednostek Kioto (czyli oprócz AAU, również CER, ERU i RMU) w łącznej liczbie uprawnień umorzonych i wprowadzonych do tabeli umorzonych uprawnień, z rachunku posiadania Państwa Członkowskiego na rachunek wycofania za odnośny okres.

Wycofanie jednostek Kioto (art. 63)

Rozporządzenie stanowi, iż jeżeli administrator rejestru zostanie odpowiednio poinstruowany przez właściwy organ Państwa Członkowskiego, przenosi jednostki Kioto z rachunku posiadania Państwa Członkowskiego na odpowiedni rachunek wycofania.

Operator lub osoba nie może przekazać uprawnień ze swojego operatorskiego lub osobistego rachunku posiadania na rachunek wycofania.

Jednostki Kioto utrzymywane na rachunku wycofania nie mogą być przekazane na żaden inny rachunek w systemie rejestrów ani na żaden rachunek w rejestrze CDM lub w rejestrze kraju trzeciego.

Anulowanie i wymiana uprawnień wydanych na okres 2008–2012 i kolejne okresy (art. 61)

Uprawnienia II okresu rozliczeniowego podlegają „przeniesieniu” na III okres rozliczeniowy. Jest to oczywiście reguła przeciwna do tej, która obowiązywała w odniesieniu do uprawnień I okresu rozliczeniowego 2005 – 2007, które nie podlegały przeniesieniu na II okres rozliczeniowy (2008 – 2012).

Technicznie procedurę „przeniesienia” uprawnień pomiędzy okresami rozliczeniowymi określa art. 61 rozporządzenia.

Najbliższy termin takiej wymiany to 1 maja 2013 r.

Zgodnie z rozporządzeniem procedura wymiany wygląda następująco.

W dniu 1 maja 2013 r. oraz 1 maja w pierwszym roku każdego kolejnego pięcioletniego okresu każdy administrator rejestru anuluje i wymienia uprawnienia utrzymywane w jego rejestrze poprzez:

a) przeniesienie wszystkich EUA przyznanych operatorom za poprzedni okres pięciu lat z rachunku posiadania operatora i osobistego rachunku posiadania na rachunek posiadania Państwa Członkowskiego;

b) przekształcenie EUA w liczbie równej uprawnieniom przechowywanym w rejestrze i przydzielonym przez jakikolwiek rejestr za poprzedni okres pięciu lat (pomniejszonej o liczbę EUA umorzonych na podstawie art. 52 od dnia 31 maja poprzedniego roku), na jednostki AAU przez usunięcie elementu uprawnienia z kodu identyfikacji jednostki każdej takiej jednostki AAU;

c) wydanie równej ilości EUA zamiennych przez konwersję jednostek AAU wydanych na bieżący okres, utrzymywanych na rachunku posiadania Państwa Członkowskiego, na EUA przez dodanie elementu EUA do unikalnego kodu identyfikacji każdej takiej AAU;

d) przekazanie EUA wydanych zgodnie z lit. c) na bieżący okres z rachunku posiadania Państwa Członkowskiego na każdy operatorski i osobisty rachunek posiadania, z którego uprawnienia były przekazane zgodnie z lit. a), równej liczbie EUA, które były przekazane z tych rachunków zgodnie z lit. a).

Wybrane konkluzje

Przydziały i obrót jednostkami AAU odzwierciedlają międzynarodowe zobowiązania suwerennych Państw w stosunku do innych Państw. Stąd AAU nie mogą stanowić przedmiotu obrotu prywatnego i Państwa pozostają podmiotami odpowiedzialnymi za wszelkie przeniesienia AAU w rejestrach. Z uwagi na okoliczność, iż system stworzony przez protokół z Kyoto stanowi platformę, na której tworzone są krajowe systemy handlu emisjami, w rocznych terminach rozliczeniowych oraz na końcu okresów rozliczeniowych konieczne stają się opisane wyżej przekształcenia niejako publiczno-prawnych jednostek AAU w jednostki EUA (stanowiące przedmiot obrotu pomiędzy osobami prywatnymi) i odwrotnie.

Wyżej wymienione przepisy rozporządzenia rejestrowego stanowią jednak jednoznaczny dowód co do „proweniencji” jednostek EUA oraz roli Protokołu z Kyoto w funkcjonowaniu Europejskiego Systemu Handlu Emisjami. Opisane mechanizmy to także ciekawy przykład połączenia publiczno-prawnych zobowiązań Państw – Stron protokołu z Kyoto (obowiązek wycofania odpowiedniej ilości AAU) z kreacją jednostek posiadających wartość ekonomiczną, które mogą być przedmiotem obrotu prywatnego (EUA).